

Theologie de
in het alge-
meen genoem-
d. g. bedenking

ginsefen"?

wijzing van
formeel dan
open is, als
maar dat het
lat men de
n een m a-
een binnen
oorts:

zooveel ons
van de Ver-
een, zulk een
en geroepen,
in den aard
zoo moeilijk
t de boog-
teiten werk-
beoefening
sten worden
n van dit
en hebben
eze beginse-
schen. Dan
ENLIK, dus
een Facul-
of dezelfde
en er ook
e onderlinge
ge controle
en van alle
t, opdat de
wenschen-
zou kunnen
er nog niet
reenvolgens
dat in haar
lend op den
staat. Zoo
ook niet de
wie hij de
Hogeschool
t, het laatste
it den aard
in haar Di-
vergadering
rechten en
animatorisch
n WORDEN

stgesteld en
beginsefen,
int genomen
Vereeniging
reformeerte
VRIJE UNI-
e algemeen
gen van het
uitspraken
t waarmede
genover be-
deligen

ak slepend
s men ter
t werk wil
oonlijk, in-
n duidelijk
laard heb-
biding (al-
enz.). De
en krijgt
g met een
oed heeft,
een voor
o zal weer
adere ver-
eigen stuk
rden; maar
eming, dus
n, dan bij
al men in
men van
eens ernst
uitdrukking
ietal voor-
het begrip
kracht en
erpreteeren

eder hoog-
omen, aan-
insel, maar
n, voordat
rigens, die
maar men
ands onge-
n onder-
het onder-
en moeten
het onder-
l is), dan
e faculteit
ze nu al
u vandaag
komst.

noeten kie-
na in zijn

Er is een neiging om, ter wille van sommige zaken, die problemen op den achtergrond te stellen, ze zoo-veel mogelijk weg te werken, maar zij laten zich niet ter zijde zetten en komen telkens weer te voorschijn. En zoo is ook thans aan de orde hoe Christelijke Vereenigingen op Geref. grondslag staan tegenover Synodale uitspraken over confessionele geschillen. Nu zij er in een kerkelijke uitspraak in zake de belijdenis altijd iets, waaraan sommigen zich stooten. Ik bedoel dit. Wie afwijken en dolen in eenig stuk der leer beroepen er zich gewoonlijk op, dat zij de zaak zuiver stellen. Zoo maakten in het begin der zeventiende eeuw de Remonstranten er aanspraak op, dat zij de ware oude Gereformeerde waarheid voorstonden en dat de Synode van Dordrecht met nieuwe dingen kwam, die in onze kerken nooit als regel waren erkend. En in onze dagen zijn er nog niet zoo weinigen, die wel de Nederlandsche Geloofsbelijdenis en den Catechismus, maar niet de Dordtsche leerregels, als belijdenisgeschrift aanvaarden. De Synode van Dordrecht moge een uitspraak gedaan hebben, maar naar hunne opvatting heeft deze niet de waarde van een Belijdenisgeschrift.

Wanneer men nog verder terug gaat, zou men ook den Catechismus als Belijdenisgeschrift moeten uitschakelen, immers deze is weer na de Belijdenis van Guido de Brès ingevoerd. Als men zoo te werk gaat zou eigenlijk alle nadere verklaring en uitbreiding der Belijdenis, als zoodanig, nooit bindende kracht kunnen hebben.

Even later:

En nu kom ik tot hetgeen ik eigenlijk in dit artikel reeds had willen zeggen, n.l. dat dus nu ook elk lid eener Gereformeerde Kerk als hem naar zijn belijdenis gevraagd wordt, niet maar mag verwijzen naar de drie formulieren van eenigheid, maar bij de uitspraken der Synode van Assen latend voor wat ze zijn, maar dat hij deze als belijdenisuitspraak zijner kerk, altijd en overal en in alle omstandigheden heeft te aanvaarden en te verdedigen. Opdat nu deze zaak duidelijk en klaar zich openbare en tot haar recht komt, zullen ook onze gereformeerde vereenigingen moeten weten wat ze willen. Men zal de heergeschillen, die in Assen beslecht zijn niet kunnen negeren, de uitspraak in die geschillen niet met voornaam gebaar kunnen voorbijgaan.

Of ik dan de kerkelijke kwesties midden in die vereenigingen wil werpen? Het zij voorre van mij. Enkele vereenigingen hebben eigenlijk dezen gordiaanschen knoop doorgemaakt en hebben de uitspraak der Synode van Assen aanvaard, maar ze zijn daardoor niet gekomen in de kerkelijke kwesties, maar zij hebben hun eigen Statuten gehandhaafd.

Zij hebben daarmede dan ook erkend, dat de Gereformeerde Kerken de Gereformeerde zijn, maar meer ook niet. En deze erkenning is in overeenstemming met de feiten.

Christelijke reclasseering.

De heer C. Buitendijk van Amsterdam schrijft in het orgaan van de Geref. Ver. voor Drankbestrijding:

Het onderwerp: Neutrale of Christelijke reclasseering blijkt zelfs geen vat op onze groote kerkelijke pers te hebben.

Van meet af zijn wij zeer sterk gewoest voor meer eenheid in de organisatie van den reclasseeringsarbeid van Christelijke zijde, maar wij meenden dat in federaatief verband ook plaats was voor een specifiek Gereformeerde reclasseering.

En nog zijn wij daar sterk voor. Gezien echter de mentaliteit, de lauheid van onze Gereformeerden, zal alles er op gericht moeten zijn de Christelijke en daarin de Gereformeerde reclasseering zoo krachtig mogelijk te versterken. Het is in de pers gebleken dat verschillende Gereformeerden met het grootste genegen in „Het Genootschap tot Z. V. v. G.” werken. Een jong Gereformeerde advocaat heeft zelfs gezegd (niet in de pers), dat hij daarin „met hart en ziel werkt, en ons eerder zal tegenwerken” (zooals het Genootschap dan ook zoo nitnemend doet) dan helpen, zooals werd gevraagd.

Nu is mijn persoonlijke overtuiging, dat er haast geen werk van Christelijke barmhartigheid is, wat zoo het hart van onze Gereformeerde belijdenis raakt, en ons moderneren heeft dat ook in zijne circulaire in de pers uitgesproken.

Hebben wij dat nu mis? Zien wij hierin verkeerd? Is samengaan in één vereeniging met liberalen die daarin de lakens uitdelen, met de mannen van het Moderne Strafrecht, onschuldig en aan te bevelen? Heeft Prof. Fabius ons dan niets geleerd?

Dat men zich dan openlijk uitspreke en ons overtuige van ons verkeerd inzicht. Gaarne zullen we daar-naar luisteren. Maar dan op principiele gronden en niet zooals de heer K. Haltema in „De Standaard” die mededeelde, dat de mannen van het Genootschap zoo goed en welwillend waren, dat zij hem hadden voorgedragen als secretaris van den Reclasseeringsraad te Alkmaar, en ook (wat op zichzelf natuurlijk goed en te prijzen is) dat zij tegenover den directeur der gevangenis hebben bewerkt, dat in de cellen met de gevangenen gebeden mag worden. Stel u maar eens voor, dat dit bij de godsdienstige verzorging der delinquenten zou worden verboden! Zijn er niet meer, ook in het Genootschap, die er over denken als deze directeur?

Daarom: een woord van hartelijken dank aan de mannen van het initiatief, die een krachtige Christelijke reclasseering willen, al kon ik aanvankelijk met de wijze van vereeniging niet goed instemmen. We hopen, dat zij, voor onze jaarvergadering, een goeden vorm voor een innige, hartelijke samenwerking zullen kunnen vinden.

Dr Scheurer en de doleantie.

De artikelen, die ter gedachtenis van dr Scheurer geschreven zijn, treffen alle, door de fijne tekening van deze imponeerende christen-figuur.

Wiens nagedachtenis voor enkelen ook leefde, toen zij de Vrije Universiteit zagen vergaderen en spreken over den grondslag en het geelkerkianisme.

Een van de vele stemmen moge hier klinken. Hier volgt een citaat uit de kroniek van het „Geref. Jongelingsblad”:

Weet ge, wat mij trof in allerlei beschouwingen, die in de bladen over den persoon en den arbeid van Dr Scheurer gegeven zijn?

Dat daarin geheel niet is stilgestaan bij het conflict, waarvoor hij werd geplaatst door het feit van de Doleantie.

Mej. J. H. Kuyper stipt het in haar artikel in het Zendingstijdschrift even aan, zonder te wijzen op de ontzettende moeilijkheden en ook financiële lasten, die de resolute stap voor zijn later leven meesleepte. Evenmin op het goede, dat God uit het „kwade” van de menschen deed geboren worden, door zijn leven een heel andere richting te geven.

Zooals ge weet, moest Scheurer van zijn vader, die hoofdonderwijzer in Gelselaar was, onderwijzer worden. Hij voelde er niets voor. Maar hij gehoorzaamde en werd kweekeling. Toen zijn vader zag, dat hij er niet voor deigde, liet hij hem naar zijn begeerte, zendingeling worden.

Op de Zendingsschool te Utrecht werd hij opgeleid. Bijna was hij klaar, toen de Doleantie uitbrak. Scheurer, die reeds op de Zondagsschool van Kolkman geleerd had, in alles den toetssteen van Gods Woord aan te leggen en Kuyper zijn „Sion zal door recht verlost worden” hoorde uitspreken, ging mee. Hoewel de Zendingsschool niet officieel kerkelijk Nederlandsch Hervormd was, was het Bestuur, onder leiding van Prof. Valeten, van meening, dat Scheurer of terug moest komen op zijn doleantie-besluit, of anders de school had te verlaten. Dit laatste betekende: terugbetalen van de beurs, waarop hij studeerde! En Scheurer, noch zijn ouders of familie, hadden middelen.

Voelt ge de moeilijkheid, waarvoor hij werd geplaatst?

Toch was er bij hem geen oogenblik van aarzeling. Doorzetten. Dan er maar af! God zou zorgen. En — tot in zijn lateren tijd als arts in Indië was hij nog bezig, de beurs terug te betalen.

Onder welke moeilijke omstandigheden! Om medicijnen voor zijn zieke inlanders te kunnen betalen, moest hij een particuliere praktijk beginnen.

Dat was de ééne moeilijkheid, de financiële, doch daar was er nog een andere:

Enkele jaren geleden had Scheurer zich verloofd met Gerritje v. d. Riet, de eenige geloofige uit een liberaal gezin. Over een jaar dacht hij te trouwen, maar het huwelijk moest nu worden uitgesteld. En het is uitgesteld, niet minder dan vijf volle jaren! Maar Scheurer en Gerritje v. d. Riet brachten dat offer den Heere met bijdschap: 't was het kruis om Christus' wil.

En nu Gods leiding in zijn leven:

Onder begunstiging van Dr. Lion Cachet ging hij naar Londen, om tot medicus opgeleid te worden in 't Zendingswerk — toen nog een nieuwigheid.

Zoo werd het Doleantie-conflict in het leven van den 20-jarigen Scheurer in Gods hand de oorzaak, dat hij als medicus naar Indië ging.

En medicus bleef hij en bleef hij, in hart en nieren. Scheurer en z'n jonge vrouw hebben zich in Indië geofferd.

Mej. Kuyper vertelt, hoe eens, toen er voor een operatie een verband moest zijn, maar er niet was, Scheurer z'n vrouw toeriep: „geeft dan maar een oud laken!” Maar oude lakens had zij niet, wel nieuwe, van haar Hollandsche uitzet, waarop zij zoo zuinig was. Doch na eenige aarzeling ging zij vastberaden naar haar klinkkast, nam er een nieuw laken uit, en scheurde het aan reepen.

Minder bekend is, dat Scheurer zich voor een operatie van een patiënt van zijn eigen arm een stukje vel liet afnemen, om daarmede de wonde van den patiënt te dekken.

Ja, hij was de „dokter teeloeng”, de dokter die helpt.

Over de betekenis van de eerste hoofdstukken van Genesis, alsmede over Dr Beerens en Bavinck. Dr J. Douma (Britsum) schrijft in „Gron. Kerkbode”:

Het was reeds even aangestipt, dat Niebergall in zijn werk — we gebruiken van zijn Praktische Auslegung des Alten Testaments het derde deel, handelend over de historische boeken. Göttingen-Van der Broeck en Ruprecht 1922 — over heel den tijd tusschen zondeval en zondvloed zwijgt, uitgezonderd dan over Kain en Abel. Al wat de Schrift mededeelt in Genesis 4 en 5 over Kain's geslacht en Seth's geslacht, heeft voor hem blijkbaar geen waarde. Hij heeft niets te zeggen over Lamech en zijn vrouwen Ada en Zilla en zijn door Gods gemeene gratie begaafde kinderen. Jabal en Jubal en Tubal-Kain, en al evenmin over Enos, in wiens dagen men den Naam des Heeren begon aan te roepen of over Henoch, die wandelde met God en door God is weggenomen, zonder den dood te zien. Niets zegt hij over de heillooze vermenging van de kinderen Gods en de kinderen der menschen, en de toenemende goddeloosheid op aarde. Niet alleen dat hij alles wat de Schrift daarvan verhaalt als niet werkelijk gebeurd beschouwt, wat hem trouwens bitter weinig interesseert, maar hij weet er ook, naar het schijnt, niets in te vinden, dat waarde heeft voor den modernen mensch.

Zoo kunnen wij weer zien, waar het heengaat wanneer de mensch als rechter gaat zitten over Gods Woord, inplaats van zich voor Gods Woord te buigen. Eigenwillige prediking graaduit maar wat in den Bijbel en maakt van hetgeen daarin de hooge goedkeuring van Zijne Majesteit den mensch mag wegdragen dan verder een kapstok voor Zijne Majesteits eigen gedachten. En heel veel wordt als onbruikbaar uitgeschift.

Hoe anders staat een Gereformeerde tegenover dit door Niebergall overgeslagen Schriftgedeelte! Wij moeten nog maar eens weer den onvergetelijken naam Bavinck noemen, omdat die tegenwoordig in verband

wordt gebracht met allerlei ongereformeerde verschijnselen. Is er niet een legende-vorming, als zou Bavinck zoo ongeveer de schutspatroon zijn van hen, die het Goddelijk gezag der Schrift niet ten volle erkennen, van welke legende vooral zij slachtoffers dreigen te worden, die nog op 't gymnasium gingen toen die groote in Israël weggenomen werd? Zelfs ethischen mogen nog al eens met dien naam paradeeren.

Dat trof mij nog in een boekje van dr J. F. Beerens, verschenen in 1925 bij Ruys' Uitg.-Mij. te Zeist, getiteld „de Herkomst van den Bijbel”. Dr Beerens is een stadgenoot, naar ik meen, van den blijken de Reformatie licht geraakten en toen flink geraakten dr A. M. Brouwer. Zijn boekje eindigt met een stichtelijk gezang-vaersken (Gez. 210 vs. 1):

God! Uw Woord heeft eenwig waarde,
O, bewaar mij steeds dien schat;
Och, wat waar m' al 't goed der aarde,
Zoo ik niet dien rijkdom had?
Moest dat kostlijk Woord bezwijken,
Mijn geloof, mijn rust verdween;
Wat zijn duizend koninkrijken,
'k Vraag Uw Woord — Uw Woord alleen.

Dat is nu wel een heel dierbaar slot, zooals we dat van een dominee kunnen verwachten, maar er staan toch in het boek, dat aan dat dierbare slot voorafgaat, minder dierbare dingen.

Wat bijv. te zeggen van een passage, als op bl. 9 te lezen staat: „Tegenover deze Bijbel-vervreemding bespeuren wij bij vele „Kerksche” menschen het anders uiterste: Bijbel-vergodiging. Dat is soms (spat van mij) zelfs 't geval bij de echte, levende geloovigen”

Is 't niet schitterend, en geeft het niet een hooger indruk van de teederheid veler Ethischen? Is dat „soms” niet heerlijk? Daarmee wordt zoo eventjes te verstaan gegeven, dat „kerksche” menschen nagenoeg nooit „echte, levende geloovigen” zijn. Nu is het boekje blijkens het voorbericht in de eerste plaats geschreven voor leerlingen van Chr. Kweekscholen, Hoogere Burgerscholen en Gymnasia. Wat moeten zulke discipelen voor indruk van „kerksche” menschen krijgen? Worden ze niet, om dat minder eervol bijvoegelijk naamwoord te ontloopen, feitelijk aangemoedigd om onkerkelijk te worden? Ik kan me een kloeken Gereformeerde zendingman begripen, die ronduit zei: ik stuur mijn kinderen liever naar een openbare inrichting van onderwijs, dan naar een Christelijke, waar in zoo'n geest wordt les gegeven.

Wein, in dat door het stichtelijk vers besloten boekje wordt dan ook weer prof. Bavinck te pas gebracht. Nadat op bl. 124 van de inspiratie gezegd is, dat ze niet omging buiten het bewustzijn, karakter en persoonlijkheid der geïnspireerde schrijvers, van sommige gereformeerde theologen tot hun meerdere glorie wordt vermeld, dat ze zelfs de fouten en leestekens door God ingegeven achten en dat het in art. 3 der Ned. Geloofsbelijdenis heet (spat van mij) dat God zelf met zijnen vinger de twee tafelen der wet geschreven heeft, wordt op bl. 125 meegedeeld, dat in den laatsten tijd ook door de gereformeerde godgeleerden vrij algemeen in plaats van de mechanische opvatting der inspiratie de organische wordt aangenomen. En dan wordt Bavinck's zeer juiste woord aangehaald: „De theopneustie (d.i. goddelijke ingeving) vernietigt de zelfwerkzaamheid van een mensch niet, maar bevestigt en versterkt ze juist. God behandelt de menschen niet als stokken en blokken, maar als verstandelijke en zedelijke wezens”. In een weinig gereformeerde betoog schijnt dan weer even met den naam van Bavinck parade gemaakt te moeten worden, en dat niet ter meerdere opheldering der leerlingen.

Als echter iemand eerbied toonde voor de Heilige Schrift als Gods Woord, is het Bavinck geweest, hoewel hij terdege de moeilijkheden en problemen gevoelde, waarvoor de Schriftuur even goed als de natuur ons plaatst. In heel zijn reeds meer aangehaalde Dictaat over de Openbaringsgeschiedenis evengoed als zijn in druk verschenen werken, komt die eerbied uit, ook in de behandeling van Gen. 4 en 5, die Niebergall onbesproken laat. Zoo handelt Bavinck bijv. over het feit, dat men in de dagen van Enos den Naam des Heeren begon aan te roepen. Reeds de naam Enos is voor hem van betekenis. In dien naam („zwakke mensch”) evenals in namen als Mahalaleel („lof Gods”) ziet hij overzettingen in het Hebreeuwsch van vóór den zondvloed in een andere taal bestaande namen. En hij vindt het treffend, dat de Sethieten juist in die dagen, toen het gevoel van eigen menschele zwakheid hen zoo sterk drukte, zich saam verbonden en publiekelijk den Naam des Heeren beleden. Offerande en gebed kenden de menschen reeds, maar nu kwam als derde cultuselement de prediking daar nog bij. Wendt de mensch in offerande en gebed zich tot God, dan wil hij ook den Naam van Hem uitroepen, uit Wien, door Wien en van Wien hij leeft.

Van Henoch zegt Bavinck, dat heel zijn levenswandel zonder twiifel een intiem verkeer met God geweest is, uitblinkend door godzaligheid, „een machtige preek tegen de Kainieten”, en zijn wagneming „een machtige verkondiging van het nut der godzaligheid”, van de overwinning des geloofs, een bewijs dat alle ellende en dood door den Heere vernietigd kan worden.

Van de beide Lamech's merkt Bavinck op, dat ze antithesen zijn. „Lamech, de Kainiet is optimist en geloof aan de kracht van de vuist en de Sethiet is pessimist, bij hem is smart en klacht en gerucht over de ellende der wereld. De laatste verwacht van zijnen zoon Noach verlossing. In zekeren zin heeft hij zich in zijn zoon vergist, maar toch niet in alles. Voorzover hij op zijn zoon alle verwachting had gebouwd, werd hij bedrogen. Toch treedt met Noach de tijd van meerdere genade in. Noach wordt prediker der gerechtigheid.

Hoe weinig hiermee ook uit het dictaat is aangehaald, toch kunnen we weer den erbiaal proeven voor het Woord Gods, en het verschil merken tusschen een Gereformeerde theoloog als Bavinck en mannen als Niebergall, die zich hoven Gods Woord plaatsen, en in eigenwilligheid daaraan slechts ontleenen, wat zij van waarde achten.